

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ।

ਕਪੂਰ ਜੇ. ਦੇ ਅੱਗੇ

ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਅਪੀਲੈਂਟਸ ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1954 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6.

ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 20 ਜੁਲਾਈ 1954

ਲੀਜ਼ - ਕੀ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ - ਨਿਯਮ - ਐਕਟ (1882 ਦਾ IV) ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਧਾਰਾ 106 ਅਤੇ 111 ਤਹਿਤ

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ 1951 ਤੱਕ ਗਿਆਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। 18 ਜੂਨ 1951 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਤੇ ਦੇ ਕੇ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1951 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੀਜ਼ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ। 14 ਫਰਵਰੀ, 1952 ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਿਆਰਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਪਟੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇਕ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ

534

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL VIII]

ਸੂਟ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕੋਲ ਚੱਲਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪਟੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ A ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ B ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਗਾੜਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੇਦਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੇਸਰ ਦਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ। ਇਹ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪਟੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਸਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਾਬਲ ਹੈ।

ਦਾਮੋਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਿਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਲਛਮੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ (1)। ਅਤੇ ਸੋਮਈ ਅੰਮਾਲ ਬਨਾਮ ਵੇਲੈਯਾ ਸੇਬੁਰੰਗਮ (2), 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੈਨ, ਪਹਿਲੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 24 ਅਕਤੂਬਰ, 1953, ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 29 ਜੂਨ, 1953 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਉੱਚ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਦਾਅਵਾ: ਪੁਰਾਣੀ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਨਜ਼ੂਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 41/4/15 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਲਾਟ 2, 3, 4, 32/1 ਅਤੇ 32/2 ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਸਥਾਈ ਸੈਂਡ ਜਾਂ ਮਲਬਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਸ ਐਮ ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਫਾਰ ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਇਹ ਗਿਆਰਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪੰਜ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਛੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਪੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੈਨ, ਮਿਤੀ 24 ਅਕਤੂਬਰ 1953 ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ

VOL. VIII

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

535

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਵ, ਆਰ.ਐਸ.ਏ. 1954 ਦੇ 6 ਤੋਂ 10. ਅਤੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਆਰ.ਐਸ.ਏ. 1954 ਦੇ 49-54

1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਲਾਟ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਕਿ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1950 ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ 1951 ਤੱਕ ਚੱਲਣੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ 18 ਜੂਨ 1951 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜੋ ਹਿੱਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਹਿੱਸਾ ਸਿਨੇਮਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 12 ਅਕਤੂਬਰ, 1951 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 14 ਫਰਵਰੀ 1952 ਨੂੰ, ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਸਾਰੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ।

ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. 1954 ਦੇ ਨੰਬਰ 6 ਤੋਂ 10, ਇਤਰਾਜ਼ ਜੋ ਹੁਣ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 27, ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤਾਂ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੀਮੇਬਰੈਂਸਰ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਾਹੀਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਵੇ। ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਪੱਤਰ ਜਿਸ 'ਤੇ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੀਮੈਬਰੈਂਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨੰਬਰ 5700/C.O. 254-51, ਮਿਤੀ 5 ਸਤੰਬਰ 1951 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ:-

"ਵਿਸ਼ਾ:- ਪੁਰਾਣੀ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਜ਼, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਥਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

536

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਰਡਰ 27, ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਹੁਦਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਜੰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੇ ਪੱਤਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਜ਼ ਨਾਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਘੇਰੇ ਸਿਰਫ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਓਲਡ ਡੈਲੀਜ਼ ਲਾਈਮਜ਼ "ਪੁਰਾਣੀ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ 1954 ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰ: (6) ਤੋਂ (10), ਇਸ ਲਈ, ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਅਪੀਲਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. 1954 ਦੇ ਨੰਬਰ 49 ਤੋਂ 54 ਤੱਕ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ 18 ਜੂਨ 1951 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। . ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਨੇਮਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਘਿਣਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵੋਲ. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

537

ਇਹ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੁਣ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ? ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਾਨਿਕਮ ਪਿੱਲਈ ਬਨਾਮ ਰਥਨਾਸਾਮੀ ਨਾਦਰ (1) ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। , ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਿ ਮਰੇ ਹੋਏ

ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਬਹੁਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ, ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਨਿਯਮ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪਟੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਮਰੀ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ A ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ B ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਗਾੜਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੇਦਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਟੇਦਾਰ ਕੋਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

538

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII]

ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਦਾਮੋਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਿਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਲਛਮੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ (1), ਅਤੇ ਸੋਮਈ ਅੰਮਾਲ ਬਨਾਮ ਵੇਲੋਈਆ ਸੇਥੁਰੰਗਮ (2) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਆਮ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। - ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮਝ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ। ਸਾਬਕਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ ਜੋ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਚਲਾਈ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਲੀਜ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਿਛਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਇੱਕ ਟਰਨ ਲਈ ਸਨ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 111(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੀਜ਼ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ, ਅਤੇ ਪਟਨਾ ਕੇਸ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਫਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵਾਂਗਾ

ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਾਰਟੀਆਂ- ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਝੱਲਣਗੀਆਂ।

ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।